

KILWA KISIWANI ÓSI TÖRTÉNETE (részletek)

A szöveg szuahéli nyelven Carl Velten: Prosa und Poesie der Suaheli című kötetben jelent meg (Berlin, 1907, 243–252.) Velten 1889-ben ment Tanganyikába, az Abushiri felkelést leverő von Wissmann tolmácsaként, majd néhány évig ott maradt, és ekkor gyűjtötte a fentemlített kötetben közreadott szövegeket. Kilwa története orális közlés lejegyzése. Ez a szöveg természetesen nem tekinthető a szakos értelemben vett történelmi forrásnak, nyilván sok mitikus elemet tartalmaz, és a kronológiája sem pontos. Ugyanakkor az események egy része más források segítségével azonosítható, és számos, máshol nem található információt tartalmaz a partvidék gazdaságáról.

(Irodalom: E. SAAD: Kilwa dynastic hystoriography, History in Africa, 1979. 177–207.)

Ezek Kilwa Kisiwani véneinek szavai.

Azok közül a népek közül, akik Kisiwanit eredetileg építették, az első a mtakata törzs volt, a második pedig Jasi népe a mranga törzsből.

Akkor jött Mrimba és népe. Ez a Mrimba a macsinga törzsből való volt, és letelepedett Kisiwaniban. Ő lett Kisiwani vezetője.

Akkor jött Ali bin Szelimáni szultán, a sirázi, azaz perzsa. Hajón jött, magával hozta a javait és a gyermekeit is. Az egyik gyereket, ali szultán lányát, Fatimának hívták: a többi gyerek nevét nem tudjuk. Musza bin Amranival, a beduinnal jöttek. Úgy mondják, hogy partra szálltak Kilwán, és elmentek az ország vezetőjéhez, az öreg Mrimbához, és helyet kértek, ahol letelepülhetnének. Ezt megkapták, és Mrimbának ajándékokat adtak, kereskedelmi cikkeket és gyöngyöket.

Ali szultán feleségül vette Mrimba lányát. Jó viszonyban élt a néppel. Rendszeresen ajándékokat adott, mindig a rangjához méltóan. Ezek az ajándékok vásznak és gyöngyök voltak.

Azután Ali szultán a következő szavakkal meggyőzte Mrimba lányát: „Mondd meg apádnak, az öreg Mrimbának, az lesz neki a legjobb, ha elhagyja Kisiwanit, és a szembenlévő szárazföldön települ le. Ugyanis nem jó neki ugyanazon a helyen élnie, ahol nekem: ez nem helyes, mert ő az apósom.

Én itt fogok élni Kisiwanin, elég lesz, ha én intézem az ügyeinket. Akármikor Kisiwaniba akar jönni, hogy lásson engem, jöhet, és én is ugyanúgy meglátogathatom őt.”

Mrimba lánya elmondta apjának, mit mondott Ali szultán. Az öreg Mrimba beleegyezett Ali szultán akaratába. De azt mondta a lányának: „Mondd meg Ali szultánnak, hogy kész vagyok a szárazföldre menni, de terítsen le nekem egy szőnyeget az egész útra, hogy szőnyegen sétálva mehessek egész a szárazföldre. Ha rövidebb lesz, nem fogadom el.” A lánya átadta Ali szultánnak a választát, hogy mire vágyik Mrimba, és Ali szultán egyetértett Mrimba kívánságával.

Igy aztán szőnyeget terített Kisiwaniból a szembelevő szárazföldre, és Mrimba átkelt túlra.

Azok, akik a szőnyeget leterítették, a mtandika nevű törzsből valók voltak. Azok, akik fölszedték, a mtandura nevűből. Azok, akik kísérték őket – vagyis a szolgálók, karavánvezetők, teherhordók és rabnők – pedig a namba törzsből. Így az öreg Mrimba megteremtette otthonát a szemközi szárazföldön.

Akkor Ali szultán uralkodott Kisiwaniban. Mrimba pedig elhatározta, hogy hadat üzen, és Kisiwaniba jön leverni Ali szultánt. Akkor Ali szultán hangosan felolvasta a Koránt és áldozatokat ajánlott, hogy Mrimba ne kezdene az átkelésbe, s ne hozzon háborút. Akkor Mrimba elköltözött otthonából, a Ruvuma vidékére ment és ott telepedett le.

Ali szultán csak a szigeteket uralta, a szárazföldön nem volt hatalma, csak két szigeten; az egyik Kisiwani, a másik Sanje ya Kati volt. Békében uralkodott, népéhez jó szándékkal volt, kivéve, hogy Sanje ya Katin háborúzott. Az emberek halásztak és gazdálkodtak, és ha volt is más munkájuk, amiből hasznuk volt, mi nem tudunk róla. Az alattvalók ezeken a szigeteken nem fizettek adót. Ali szultán sem erődöt, sem várfalat nem épített, hanem a régi erődben élt a Shangani negyedben. Hogy ki építette ezt az erődöt, azt nem tudjuk.

Ali szultánnak volt Mrimba lányától egy gyereke, egy fiú, akit Mohamed bin Ali szultánnak hívtak. Otthon élt, amíg elérte a férfikort, azután elindult és a Ruvumához ment meglátogatni nagyapját, az öreg Mrimbát. Amikor megérkezett, a nagyapja átadta hatalmát unokájának. Így Mahomed szultán lett az uralkodó.

Azután [Mrimba] nekiadta az összes hadianyagát, és beleegyezését adta, hogy háborúzzon a szárazföldön, először csak Tungiban, majd egészen Pemba ya Manziig. Azután [Mohamed] visszafordult, és Kisiwaniba jött. És ugyanazon a napon, amikor megérkezett, apja, Ali szultán meghalt.

Igy Mahomed szultán uralkodott, mert a nép látta, hogy milyen ereje volt a szárazföldön. A rokonai, akik Shirázból jöttek, nem túrték el a hatalmát. De a város népe Mahomed szultánt követte az ereje miatt.

Akkor wamalindik jöttek hazájukból, Malindiből. Mahomed szultánhoz mentek, hogy üdvözöljék. Akkor a szultán azt mondta a wamalindiknak: „Telepedjete le itt Kisiwaniban.” A wamalindik válaszul azt kérdezték: „Mit kapunk, ha letelepszünk itt?” A szultán azt felelte: „Telepedjete le nálam, és megkapjátok az emir és a kádi hivatalát.” A wamalindik beleegyeztek, és letelepedtek Kisiwaniban.

Mahomed szultán nem viselt háborút. A nép az adóilletéket gabonában és más dolgokban fizette. Foglalkozásuk kereskedelem és halászat volt. De hogy melyik volt a jövedelmezőbb, arról semmit sem tudunk.

Mahomed szultán nem épített erődöt, sem városfalat, hanem a Shangani erődben élt, ahol az apja, Ali szultán is. Viszont nemzett egy fiút Mohamed szultán, a fiú neve Ibrahim bin Mohamed szultán volt; azután Mohamed szultán meghalt.

Akkor Mohamed szultán féltestvére, Fatima szultán, Ali szultán leánya lett a kormányzó, mert Ibrahim szultán gyermek volt, és még nem érte el a férfikort. De Fatima szultán nem sokáig uralkodott, mert amikor Ibrahim szultán elérte a férfikort, Fatima szultán azonnal ráruházta a hatalmat. Nem tudunk többet Fatima szultán országlásáról: ez minden, amit hallottunk.

Ibrahim bin Mohamed szultán nem viszálykodott a néppel, úgy mondják, hogy hatalmának ereje miatt a nép követte őt. Alattvalói adót fizettek szultánjuknak, ezt gabonában – mint a rizs, a köles meg ilyesmi – rótták le. A nép halászzal, gazdálkodással és kereskedelemmel foglalkozott. Ibrahim szultán két gyermek apja volt: az idősebbik Hasszán szultán, a fiatalabbik Iszufu szultán volt. Azután Ibrahim szultán meghalt.

Iszufu bin Ibrahim szultán került hatalomra, és az ország akkor hét évet szenvedett az éhínség és a sáskák miatt. A szultán és az alattvalói megbeszéltek a bajt, és Ibrahim szultán fiát, Hasszán szultánt tették meg uralkodónak. Iszufu szultán uralkodásának egyetlen eseményét sem ismerjük, mert a csapások miatt nem uralkodott megfelelően.

...

[Szájjid Bargasz] szultán örökébe Szaid Kalifa bin Szaid bin Szultán lépett. Uralkodásának eseményeiről nem tudunk beszélni, mert nem ismerjük királyságának helyzetét, sem szokásait, mert közben eljött a német szultánunk, aki békét hozott ezekbe az országokba és elégedetté tette a népet. Szaid Kalifa már nem küldte el a helytartóit, mert a hatalmát nem tudta kiterjeszteni rájuk.